

Den heliga familjen

Emmanuel Martens, karmelit

Guds evige Son blev människa i tiden. Han föddes i en grotta nära Betlehem för nästan tvåtusen år sedan. Vi skall se lite närmare på de människor som, med Jesusbarnet i centrum, utgjorde en liten och helig familj. Visst var den heliga familjen en ovanlig familj. Även om Maria och Josef var förenade genom äktenskapets band, var inte Josef barnets far, det var ju Gud själv. Och Maria som verkligen var Guds Sons moder, var och förblev på samma gång jungfru. De var alltså en mycket ovanlig familj, men den är inte desto mindre vår förebild.

Hur kan den heliga familjen vara ett föredöme, både för oss kristna i allmänhet, och speciellt för våra kristna familjer? Svaret är att just det som utmärker den heliga familjen också är det som skall utmärka varje kristen människa; nämligen en orubblig förtröstan på Gud som leder oss och ger åt var och en ett personligt uppdrag. Som troende judar kände Maria och Josef sig besläktade med sin tros fader, Abraham. Gud leder oss alla i sin vishet och oändliga godhet och vårt svar kan endast vara villkorlös lydnad och tillit.

Det är något vi först och främst kan se hos Jungfru Maria. När vi lär känna henne i Lukasevangeliet är hon redan trolovad med Josef, faktiskt hans brud, även om de ännu inte bor tillsammans. Men när ängeln kommer med budskapet att hon är utkorad att bli den utlovade Frälsarens mor, svarar hon med en fråga som alltid har förbryllat exegeterna: "Hur skall detta ske? Jag har ju aldrig haft någon man", det vill säga: Jag är ju jungfru. Det kan bara förklaras på ett tillfredsställande sätt när vi betänker att hon var den obefläckade, alltså fri från arvsynden och till hela sitt

väsen inriktad på Gud. Som sådan måste hon i sitt inre spontant ha längtat efter ett jungfruligt, helt åt Gud givet levnadssätt, även om något sådant i hennes tid och miljö var nästan otänkbart och ogenomförbart. Så befann sig Maria vid bebådelsen i en paradoxal situation. Å ena sidan är hon gift med Josef, därför att hon helt enkelt har följt sin tids och miljöes seder; och Josef är den man som hennes föräldrar eller förmyndare har bestämt för henne och som hon har accepterat. Å andra sidan går hennes själs längtan, under Andens ledning, i en helt annan riktning. Men övertygad om att Gud ordnar allt, överlämnar hon sig helt åt honom. Han löser problemet på ett underbart sätt: ”Helig Ande skall komma över dig”, säger ängeln. Maria blir moder, Guds Sons moder, och får på samma gång följa sin själs innersta längtan att förbli jungfru, att endast tillhöra Gud. ”Herrens tjänarinna, det är vad hon är och vill förbli, helt öppen för hans planer och blint litande på honom, både i ljusa och mörka dagar. Mörka dagar kommer det att finnas gott om i hennes liv, från den dag hon måste tala med Josef om sitt mystiska havandeskap tills hon en gång kommer att stå under korset. Alltid var hon den som stod fast i sin tro, i ödmjuk lydnad och orubblig förtröstan på sin Gud.

Bredvid Jesu moder ser vi Josef, även han utkorad till en helt speciell uppgift i frälsningsmysteriet och även han uppfylld av en tillitsfull tro på sin Gud. Honom möter vi framför allt i Matteusevangeliets första kapitel, där han kallas för ”rättfärdig”, dvs. öppen för Gud och lydig mot hans vilja. Det måste ha inneburit för honom både glädje och besvikelse när Maria avslöjade sin hemlighet för honom. Glädje för hennes och för sitt folks skull, besvikelse därför att han ser sina framtidsdrömmar krossade. Nu ser han ingen annan utväg än att i vördnad för Marias mystiska utkorelse helt avstå henne åt Gud och dra sig tillbaka. Men även han får sitt budskap från himmelen: han behöver inte vara rädd att föra hem Maria som hustru, han har sin plats i hennes mysterium. Det är ju han som skall ge barnet

dess namn, och alltså vara dess far. Han skall vara far till ett barn som inte är hans eget men som genom honom blir en Davids son som han själv, och så arvtagare till de gamla messiaslöftena. Så blir Josef den heliga familjens huvud och den som räddar Marias jungfruliga och gudomliga moderskap. Det är åt honom som Gud anförtror sin egen Son och sin Sons heliga moder. Josef klagar inte, han tvekar inte, han lyder helt enkelt, glad som han är att tjäna honom i sin rena brud och i hennes son som snart kommer att kalla honom själv sin far, sin abba!

Slutligen har vi barnet i familjen: Jesus. Han var Guds Son men, som Paulus skriver i Filipperbrevet, han hade avstått från sin jämlikhet med Gud för att bli som en av oss, "ödmjuk och lydig". "Pojken växte och fylldes av styrka och vishet", står det i Lukasevangeliet. Han måste alltså lära sig allt det som varje barn måste lära sig på alla områden, det fysiska, psykiska och andliga. I denna process spelar föräldrarna en avgörande roll. Vi förstår att Gud med utomordentlig omsorg har utvalt det föräldrapar som skulle uppfostra hans Son. Det var två fattiga, hårt arbetande människor som levde i fridfull överlåtelse åt sin Gud, två bedjande människor för vilka bönen inte var en tung plikt eller något vid sidan om det praktiska livet. Bönen var för dem en tillbedjan och lovsång som genomsyrade hela deras tillvaro. Och framför allt var de två rena människor, harmoniskt förenade i en helt osjälvisk, respektfull och tillgiven kärlek. I en sådan omgivning kunde Jesus "växa och fyllas av styrka och vishet", och hans messiaskallelse kunde födas och mogna.

Det var naturligtvis en mycket ovanlig familj, denna heliga familj! Men får vi inte säga att varje familj på sätt och vis är en helig familj? Vi är ju alla "Guds utvalda, heliga och älskade", som Paulus skriver i Kolosserbrevet. Även våra liv är ett Guds mysterium som bara en levande tro kan hjälpa oss att upptäcka. Kristna föräldrar skall vara medvetna om detta Guds handlande,

inte bara i dem själva utan också i de barn som Guds försyn har anförtrott dem, och försöka träda in i Guds planer med dem. Detta förutsätter ett troget böneliv som ser personer och händelser i Guds ljus. Även besvikelser (och hur ofta förekommer de inte) kan slutligen bli till gagn om vi bara osjälviskt försöker göra vad vi kan och förtröstar på Gud. Våra barn är först och främst Guds barn och det är han som, naturligtvis framför allt genom deras föräldrar, har omsorg om dem.